



Ooievaars op de daken

De Elzas roept bij de meesten onder ons meer historische feiten dan geografische begrippen op. Het is inderdaad zo, dat dit stuk Frans grondgebied, dat zich in het noordoosten aan de linkeroever van de Rijn, ongeveer van Bazel tot Straatsburg uitstrekt, in de loop van de geschiedenis zeer dikwijls het voorwerp van heftige betwisting was.

De Keltische oerbevolking van de Elzas had herhaaldelijk last van de Germanen. Na het begin van de romanisering (58 v.C.) kwam er een einde aan de Germaanse invallen, maar na 400 maakten de Alemannen zich meester van het gebied. Door het Verdrag van Meerssen (870) werd het land bij het Duitse rijk gevoegd, waartoe het ongeveer 800 jaar bleef behoren. De Dertigjarige Oorlog (1618-1648) was voor de Fransen voordelig: ze slaagden erin hun macht naar de Rijn toe uit te breiden, hoewel de werkelijke verfransing van de Elzas pas met de Franse Revolutie begon. In de 19e eeuw kwam een herleving van het katholicisme tot stand, maar deze opflakking kwam aan het "Deutschtum"

Al was de Elzas in de loop van de geschiedenis voortdurend het twistpunt tussen Frankrijk en Duitsland, toch ontwikkelde het gebied zich zeer snel op economisch vlak.

Deze vruchtbare slenkzone biedt de mogelijkheid tot renderende landbouwactiviteiten, terwijl ook de industriële bedrijvigheid zich sterk ontwikkelde, zowel in de Opper-Elzas als in het noordelijk deel.

helemaal niet ten goede. De Vrede van Frankfurt maakte een einde aan de Frans-Duitse oorlog (1870-1871): hierbij werd de Elzas met uitzondering van Belfort aan Duitsland toegewezen. Frankrijk voerde heftige propaganda om het land weer in te lijven en toen de Franse troepen in november 1918 de Elzas binnenrukten, werden ze geestdriftig ontvangen. Het Verdrag van Versailles (1919) bracht de Elzas weer bij Frankrijk, maar de binnenlandse politiek gaf veel aanleiding tot ontevredenheid in het oostelijk gebied. Na de Franse capitulatie in 1940 werd de Elzas wel niet geannexeerd, maar toch zeer nauw aan het Duitse rijk verbonden. Zo werd o.m. de onderwijstaal weer Duits. Na de bevrijding in 1945 werd de vooroorlogse toestand hersteld.

Van geografisch standpunt is de Elzas ook zeer interessant. De grote vlakte is een slenkzone, d.w.z. een ingezakt deel van de aardkorst. Deze zone is 160 km lang, maar slechts 20 à 40 km breed; ze

ligt als het ware gevangen tussen de Vogezen en de Rijn. Deze slenkzone werd in de loop der tijden met puin opgevuld. Aan de voet van de Vogezen treft men kalksteenheuvels aan, daarnaast terrassen, die door de Rijn zelf werden opgebouwd, en, nog lager naar de stroom toe, moerassige zones. De vlakte daalt geleidelijk af van zuid naar noord, waar ze nog 150 m boven de zeespiegel ligt. Algemeen beschouwd zou deze vlakte slechts magere gronden bieden, maar gelukkig voerde de wind leemlagen (loess) aan: waar deze leem op de terrassen voorkomt, is de grond vruchtbaar. Deze leembodems worden voor de akkerbouw opgezocht. Hier doet men aan polycultuur, die zeer rijke opbrengsten van hop, tabak, suikerbieten en kool (zuurkool) oplevert. De kersenteelt is eveneens belangrijk en dient vooral voor de bereiding van de heerlijke kirsch.



**kathedraal
van Straatsburg**

De beste bodems zijn evenwel de kalkbodems op de hellingen. Hier werden uitgestrekte wijngaarden aangelegd, die droge, witte wijnen (sec) van zeer goede kwaliteit opleveren (Riquewihr, Traminer). Het wijnbedrijf is in dit gebied voor velen zeer lonend.

Toch wordt de landbouw in de Elzas geregeld door crisissen bedreigd, omdat de ondernemingen te klein zijn en de percelen te verspreid liggen. Daardoor wordt de mechanisering sterk gehinderd. Door ruilverkaveling en door het oprichten van coöperaties tracht men diemoeilijkheden op te lossen. Naast de landbouw ontwikkelde zich in de Elzas vrij vroeg een sterke industriële bedrijvigheid. Men vond ter plaatse grondstoffen, o.m. zand (kristalfabrieken te Bacarat), hout en drijfkracht (talrijke snelle waterlopen). Zo ontstonden zagerijen en papierfabrieken (Epinal). Toen de Duitsers na 1871 de Elzas bezetten, trokken vele arbeidskrachten zich terug in de Vogezen. In de vallei van de Moezel werden toen textielfabrieken opgericht.

Opper-Elzas (zuidelijk gedeelte) is altijd een industrieel centrum geweest. Reeds vóór de Franse Revolutie was Mulhouse bekend om

zijn katoenindustrie. Toen Mulhouse in 1798 Frans grondgebied werd, investeerden de Elzassers en ook vele Zwitsers aanzienlijke kapitalen in deze nijverheidstak. De aanleg van kanalen, die de Rijn met de Rhône en de Marne verbinden, en de bouw van spoorwegen maakten van Mulhouse en Colmar weldra belangrijke industrie centra, temeer daar men ondertussen kalium had ontdekt en elektriciteit kon winnen. Hierdoor werd de oprichting van een metaal- en chemische nijverheid in de hand gewerkt. Peugeot stichtte te Mulhouse een groot complex en Belfort werd een belangrijk centrum voor de bouw van elektrische locomotieven.

De Beneden-Elzas, gelegen tussen de Vogezen en het Zwarte Woud, verwierf eveneens een grote industriële faam. De moderne nijverheid concentreerde zich vooral in de buurt van Straatsburg, dat momenteel op de eerste plaats



oude straat met huizen in vakwerk



komt voor de bouw van rivierschepen en tevens een grote thermische centrale en een gasfabriek bezit. Bovendien verwerken twee grote raffinaderijen de ruwe aardolie, die uit de Sahara naar hier wordt aangevoerd. Straatsburg is de grootste stad in het noord-oosten van Frankrijk: de stad zelf telt 230 000 inwoners; de agglomeratie meer dan 300 000. De stad ligt op het kruispunt van vitale wegen en is sedert 1949 de zetel van de Raad van Europa. De Elzas, evenals Lotharingen, heeft altijd veel mensen uit de Vogezen aangetrokken: men telt er 150 inwoners per km² (Frankrijk gem. 85), die zich vooral in de steden vestigden. De Elzas is in volle expansie; "le bon pays" biedt, dank zij de verscheidenheid van zijn bodem, velerlei activiteiten, terwijl het klimaat er droger en zonniger is dan waar ook in Noord-Frankrijk.

gebouw van de Raad van Europa